Crowe | Accountancy & Advies

Accountantsverslag

Gemeente Geldrop-Mierlo

6 juni 2024

Eindhoven

Aanbiedingsbrief

Gemeente Geldrop-Mierlo
t.a.v. gemeenteraad
De Meent 2
5664 GC Geldrop

Eindhoven, 6 juni 2024

Betreft: **Accountantsverslag boekjaar 2023**

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u het accountantsverslag aan naar aanleiding van onze controle van de jaarrekening 2023 van de Gemeente Geldrop-Mierlo.

Onze opdracht is het controleren van de jaarrekening op het aspect getrouwheid. Vanaf 2023 is het college voor het eerst verantwoordelijk voor het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording. Wij hebben deze verantwoording betrokken in onze controle, maar geven zelf geen expliciet oordeel meer over de rechtmatigheid.

In het kader van onze opdracht hebben wij in oktober 2023 een interim controle uitgevoerd. De bevindingen hieruit zijn reeds in een separate management letter gerapporteerd.

Aansluitend hebben wij in april en mei 2024 de jaareindecontrole uitgevoerd. De jaareindecontrole is gericht op het vormen van een oordeel over de jaarrekening in overeenstemming met de Nederlandse regels voor financiële verslaggeving.

Terugkijkend naar het jaarrekeningproces is dit wederom soepeler verlopen dan vorig jaar. De samenwerking met de gemeente en Dienst Dommelvallei wordt daarbij als plezierig ervaren. Desondanks constateren wij dat de interne beheersing rondom de besteding en verantwoording van de specifieke uitkeringen (via de zogenoemde SiSa bijlage) tekortschiet. Dit heeft tot vertraging in het proces geleid.

Dit accountantsverslag bevat de belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de jaareindecontrole. Waar mogelijk doen wij aanbevelingen gericht op verdere verbetering. Deze aspecten doen geen afbreuk aan ons oordeel omtrent de getrouwheid van de jaarrekening 2023.

Wij hebben dit verslag in concept besproken met de controller, gemeentesecretaris en wethouder financiën. Tevens wordt dit verslag toegelicht aan de leden van de auditcommissie op 13 juni 2024. Na deze bespreking zal het verslag definitief worden aangeboden aan de gemeenteraad.

Wij vertrouwen erop u middels onze rapportage voldoende geïnformeerd te hebben. Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij uiteraard gaarne bereid.

Met vriendelijke groet, namens ons hele team,

T.M.M. van Lierop RA MSc
Extern accountant

F.J.A. Verkooijen RA
Manager audit

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting 4

2. Ons oordeel 7

3. Bevindingen jaarrekening 2023
    1. Rechtmatigheid 11
    2. Grondexploitaties 13
    3. Woningbouwimpuls 15
    4. Voorzieningen groot onderhoud 16
    5. Jeugdhulp en WMO 17
    6. Overige bevindingen 18

4. Overige aspecten 20

5. Bijlages 22
    1. Tabel fouten en onzekerheden SiSa
    2. Tabel fouten en onzekerheden TOZO

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

1. Samenvatting - oordeel

Ons oordeel

Onderwerp	Goedkeurend	Afkeurend	Anders	Toelichting
Getrouw beeld		-	-	De jaarrekening 2023 geeft een **getrouw beeld** van de grootte en samenstelling van zowel de baten en lasten over 2023 als van de activa en passiva per 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
Onderwerp	**Geen bevindingen**	**Wel bevindingen**	**Anders**	**Toelichting**
Rechtmatigheids-verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de rechtmatigheidsverantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening een **getrouw beeld** geeft van de financiële rechtmatigheid en is opgesteld in overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid en de met de raad gemaakte afspraken. Door het college zijn de financiële onrechtmatigheden gemeld en is, binnen de daarvoor gestelde grenzen, rechtmatig gehandeld.
WNT verantwoording		-	-	Wij hebben vastgesteld dat de WNT-verantwoording zoals opgenomen in de jaarrekening **voldoet aan de daaraan te stellen eisen.**
SiSa-bijlage				Wij hebben de SiSa-bijlage zoals opgenomen in de jaarrekening gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023. Op grond hiervan melden wij dat **geen fouten en/of onzekerheden** zijn geconstateerd boven de voor de SiSa geldende rapporteringstoleranties.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

1. Samenvatting – financiële analyse

Financiële analyse 2023

Saldo baten en lasten voor mutatie reserves in k€

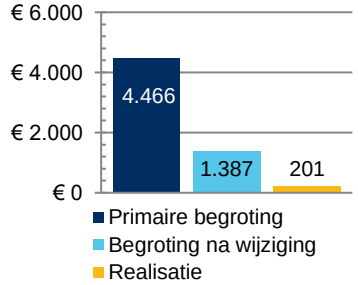

Resultaat na mutatie reserves in k€

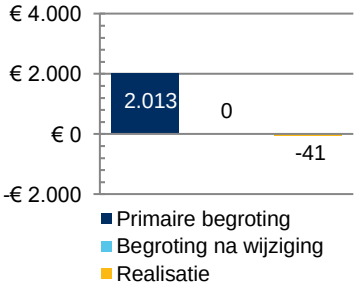

De **primaire begroting** van Geldrop-Mierlo was - zowel op baten en lasten als na mutatie reserves – positief.

Gedurende het jaar werden per saldo meer lasten verwacht waardoor het **begrote saldo van baten en lasten na wijziging** uitkwam op € 1,4 mln positief. Dit hangt vooral samen met hogere kosten Jeugdzorg (€ 1,6 mln) en bijstellingen op het grondbedrijf. Hierin is anderzijds ook het voordeel op de opvang van Oekraïense vluchtelingen bij geraamd met € 2,5 mln. Omdat dit voordeel tussentijds is gedoteerd aan een reserve, sluit **de gewijzigde begroting na reserves** uiteindelijk op nul.

Het gerealiseerde **saldo van baten en lasten** bedraagt € 201.000. Het eigen vermogen van de gemeente neemt toe met dit bedrag. In de realisatie zijn per saldo € 1,2 mln meer lasten gerealiseerd dan begroot na wijziging. Dit komt met name door hogere kosten jeugdzorg, en de aanvullende verliesvoorziening Bogard (€ 1,3 mln) en hogere afvalkosten.

Het **gerealiseerde resultaat na mutatie reserves** bedraagt -/- € 41.000. Deze afwijking is op totaalniveau beperkt, maar bevat enkele voor- en nadelen per programma welke zijn toegelicht in het jaarverslag. De belangrijkste hieruit betreft ons inziens de hogere uitgaven op jeugdzorg van circa € 800.000.

De afwijkingen zijn **voornamelijk als incidenteel** aangemerkt. Met de structurele resultaten en afwijkingen (bijvoorbeeld rondom jeugdzorg) houdt de gemeente rekening in de (meerjaren)begroting.

Ondanks dat de gemeente tussentijds goed zicht heeft op de financiële ontwikkeling, is strak sturen op het begrotingssaldo van belang. De **begroting voor de komende jaren** laat op dit moment een tekort zien, vooral vanwege de ontwikkelingen op Jeugdzorg. Door de gemeente wordt daarom gewerkt aan een plan om dit tekort om te buigen. Wij merken aanvullend op dat er op dit moment nog onzekerheid is rondom de hoogte van de algemene uitkering.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

1. Samenvatting – financiële analyse

Financiële analyse 2023

Eigen vermogen in € mln

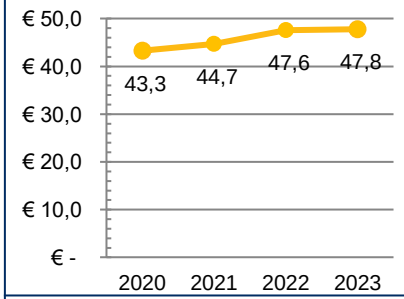

Opbouw eigen vermogen in € mln

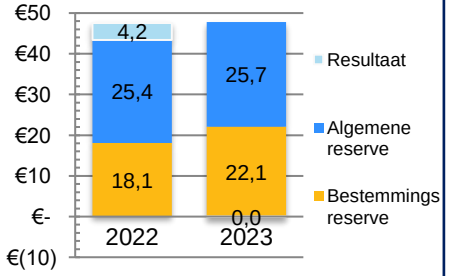

Externe financiering in € mln

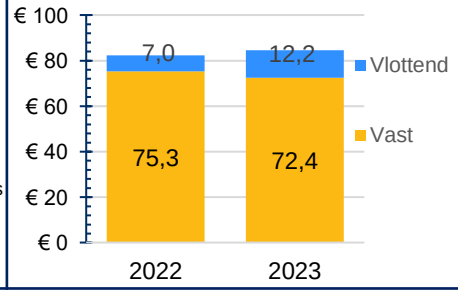

Solvabiliteit in % van balanstotaal

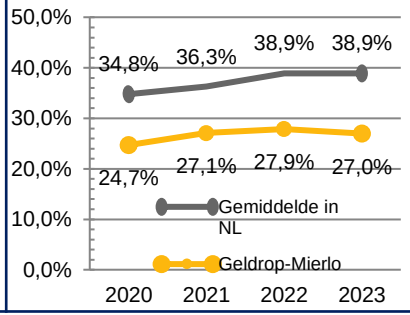

Het **eigen vermogen** van de gemeente neemt toe met € 0,2 mln. Het eigen vermogen bestaat voor € 22,1 mln uit bestemmingsreserves en voor € 25,7 mln uit algemene reserves (voor resultaatbestemming 2023). De **bestemmingsreserves** nemen toe, vooral vanwege de vorming van de reserve opvang ontheemden Oekraïne van € 3,3 mln. De dotaties en onttrekkingen binnen de reserves volgen uw besluitvorming.

De **financiële positie** van Geldrop-Mierlo is (onder andere op kengetal solvabiliteit) redelijk stabiel. De totale **externe financiering** (vast en kortlopend) bedraagt eind 2023 € 80,9 mln (2022: € 80,3 mln). De totale rentelast over deze leningen bedraagt € 843.000 in 2023. Een deel van de leningen (€ 25 mln) moet binnen 2 jaar worden afgelost of herzien. Wij adviseren om tijdig na te gaan of een herfinanciering noodzakelijk is gebaseerd op de verwachte liquiditeitsbehoefte. Die is onder andere afhankelijk van het tempo van grondverkopen en de uitvoering van projecten.

Op basis van de paragraaf weerstandsvermogen is het **weerstandsvermogen** van de gemeente voldoende om de risico's exclusief het grondbedrijf (€ 4,4 mln) af te dekken met vrij besteedbare reserves (€ 12,2 mln). De risico's zijn toegenomen met € 2,5 mln, vooral vanwege de toenemende kosten op jeugdzorg. Met de vrij besteedbare reserves dienen nieuwe projecten ofwel tekorten en risico's gedekt te worden. Het dekken van begrotingstekorten is onder voorwaarden toegestaan. De risico's gerelateerd aan het grondbedrijf (€ 7,0 mln) en woningbouwimpuls (€ 1,7 mln) zijn apart inzichtelijk gemaakt en kunnen worden gedekt uit de gerelateerde reserves (€ 14,5 mln in totaal). De belangrijkste risico's schuilen hier in de (toekomstige projecten) binnen de Woningbouwimpuls en Centruminrichting Geldrop.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

<table>
<tr><th>Onderwerp</th><th>Toelichting</th></tr>
<tr><td>Gehanteerde goedkeurings- en rapporteringstolerantie</td><td>Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2023 uitgevoerd met inachtneming van onderstaande toleranties. Indien de geconstateerde fouten en onzekerheden het bedrag van de goedkeuringstolerantie niet overschrijden kan in beginsel een goedkeurende controleverklaring worden afgegeven.
<table>
<tr><th></th><th>Grondslag</th><th>Omvang</th><th>Tolerantie</th></tr>
<tr><td>Fouten</td><td>1% van de gerealiseerde lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 121.886.000</td><td>€ 1.219.000</td></tr>
<tr><td>Onzekerheden</td><td>3% van de gerealiseerde lasten inclusief dotatie reserves</td><td>€ 121.886.000</td><td>€ 3.656.000</td></tr>
<tr><td>Rapporteringstolerantie</td><td>-</td><td>-</td><td>€ 50.000</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Controleverschillen	In de jaarrekening 2023 resteren onderstaande **ongecorrigeerde controleverschillen en onzekerheden** met betrekking tot de getrouwheid. Omdat het totaal aan controleverschillen onder de toleranties blijft, heeft dit geen effect op ons oordeel.

Omschrijving	Omvang fout	Richting	Omvang onzekerheid	Verwijzing
Vaststelling Zorg levering	-	-	€ 960.000	3.5
Balansposities specifieke uitkeringen*	-/- € 210.000	negatief		-
Te lage vordering afvalfonds*	€ 89.000	positief		-
Tussenrekeningen sociaal domein**			€ 520.000	-
Totaal getrouwheidsoordeel	**-/- € 121.000**	**negatief**	**€ 1.480.000**	**-**

* Deze controleverschillen zijn pas laat gedurende het proces bekend geworden. Mede gezien de beperkte impact zijn zij niet meer aangepast in de jaarrekening.
** De gemeente is bezig dit nauwkeurig uit te zoeken en heeft besloten dit definitief te verwerken als deze positie geheel inzichtelijk is. Gezien de omstandigheden kunnen wij deze lijn volgen.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Jaarverslag verenigbaar	Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag overeenkomstig het BBV is opgesteld en, voor zover wij dat kunnen beoordelen, **verenigbaar is met de jaarrekening**. De programmaverantwoording hebben wij marginaal getoetst, wat zoveel betekent als het signaleren van mogelijke tegenstrijdigheden. De accountantscontrole omvat derhalve geen oordeel over de inhoudelijke juistheid en/of volledigheid van de informatieverstrekking opgenomen in de programmaverantwoording. De gemeente heeft in 2023 een verbeterslag doorgevoerd in de leesbaarheid van het jaarverslag, met name ten aanzien van de toelichting op de resultaten en een focus op de belangrijkste afwijkingen. Wij vinden dit een goede ontwikkeling. Om het inzicht in uw financiële prestaties via het jaarverslag nog verder te vergroten adviseren wij de volgende zaken in overweging te nemen: • Afwijkingen die met elkaar samenhangen zoveel mogelijk binnen eenzelfde programma te houden; • Een doorkijk op te nemen van het (structurele) resultaat naar de toekomst gebaseerd op de verschillen uit de jaarrekening; • Het aantal programma's terug te brengen. Hiermee wordt vanaf 2024 rekening gehouden hebben wij begrepen.
Schattingen	De opstelling van de jaarrekening vereist dat het college oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van de baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen zijn in het kader van onze controleopdracht op aanvaardbaarheid beoordeeld. Hierbij hebben wij geen belangrijke tekortkomingen geconstateerd. In uw jaarrekening zijn de volgende belangrijke schattingen verwerkt: • De waardering van de grondexploitaties (zie bevinding 3.2 en 3.3); • De waardering van de voorzieningen groot onderhoud (zie bevinding 3.4); • De waardering van de overige voorzieningen; • De inbaarheid van debiteuren en de getroffen voorziening voor dubieuze debiteurenposities.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

2. Ons oordeel

Onderwerp	Toelichting
Verbonden partijen	In uw jaarrekening zijn diverse bijdragen aan verbonden partijen verwerkt. De (op basis van de financiële impact en risicoprofiel) belangrijkste verbonden partijen betreffen: • GR Senzer: bijdrage € 15,5 mln (inclusief doorbetaling BUIG-, participatie en TOZO middelen) • GR Dienst Dommelvallei: bijdrage € 9,4 mln • GR Cure: bijdrage € 3,6 mln Bovengenoemde bedragen zijn verwerkt op basis van de (concept)jaarcijfers 2023 zoals opgeleverd door de verbonden partij. Wij hebben kennis genomen van deze jaarcijfers en stemmen in met de huidige verwerking in de jaarrekening en de toelichting van de risico's in de paragraaf verbonden partijen. In dit verband wijzen wij u op het volgende: • GR Dienst Dommelvallei en GR Cure houden geen eigen weerstandvermogen aan. Hierdoor komen verliezen en toekomstige tekorten voor rekening van de gemeente. De resultaten uit 2023 zijn binnen de jaarrekening verwerkt.
Interne beheersing	Op basis van onze werkzaamheden hebben wij **geen significante tekortkomingen** in de interne beheersing geconstateerd. In onze management letter hebben wij enkele aandachtspunten opgenomen voor de verdere verbetering van processen die met name toezien op de invulling van de verbijzonderde interne controle functie, de fiscale beheersing en het sociaal domein. Deze punten hebben ook nadrukkelijk de aandacht gehad en hierop zijn resultaten geboekt. Wij vragen wel aandacht voor de volgende zaken: • besteding en verantwoording van de specifieke uitkeringen (via de zogenoemde SiSa bijlage) • uitvoeren van VIC-werkzaamheden om de geleverde prestaties bij inkopen aan te tonen Hierbij is de rolverdeling tussen uw gemeente (primair verantwoordelijk) en Dienst Dommelvallei (interne controle) belangrijk.
SiSa-Bijlage	De SiSa-bijlage en bijbehorende stukken dienen door uw organisatie voor 15 juli a.s. elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. De verplichten tabellen voor fouten en onzekerheden die aangeleverd moeten worden bij het CBS zijn opgenomen achter in het verslag.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.1 Rechtmatigheid

Rechtmatigheid	
Algemeen	De rechtmatigheidsverantwoording is voor het eerst toegevoegd aan de jaarrekening 2023. Hiermee legt het college expliciet verantwoording af over drie aspecten van de financiële rechtmatigheid, met inachtneming van de algehele kaders (bijvoorbeeld de Kadernota rechtmatigheid) en de gestelde kaders door de raad (o.a. de financiële verordening, het controleprotocol en het normenkader). Hierbij is rekening gehouden met een tolerantiegrens van 1% (zijnde € 1,2 mln) voor de rechtmatigheidsverantwoording zelf en een rapporteringsgrens van € 50.000 voor afwijkingen die in de paragraaf bedrijfsvoering gemeld dienen te worden.
Onze rol	Onze rol als accountant betreft het vaststellen dat afwijkingen juist en volledig zijn opgenomen en toegelicht, rekening houdend met bovenstaande grenzen. Wij hebben hiervoor de opzet en uitkomsten van de interne controles geïnspecteerd en de ingenomen standpunten van het college getoetst. Het college heeft uiteindelijk een totaalbedrag van € 295.000 aan lasten als onrechtmatig aangemerkt. Dit valt ruim binnen de tolerantiegrens, waardoor rechtmatig is gehandeld binnen de afspraken.
Onze verklaring	Ons inziens zijn bovenstaande afwijkingen tot stand gekomen binnen de spelregels en zijn ze op getrouwe wijze weergegeven in de rechtmatigheidsverantwoording. De bijbehorende toelichtingen (vooral de paragraaf bedrijfsvoering) geven het gewenste inzicht. Dit hebben wij meegewogen in het afgeven van het goedkeurend oordeel bij de jaarrekening.

Criteria	Gemelde afwijking	Ons oordeel
Voorwaardencriterium	€ 222.000	Akkoord, zie tevens toelichting.
Begrotingscriterium	€ 73.000	Akkoord, zie tevens toelichting.
Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium	-	Akkoord
Totaal rechtmatigheidsoordeel	**€ 295.000**	

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.1 Rechtmatigheid

Rechtmatigheid	
	Bevinding
Voorwaarden criterium	Ten aanzien van dit criterium zien de risico's vooral toe op naleving van de aanbestedingswetgeving. Door de organisatie is een uitgebreide spendanalyse opgesteld waarbij is getoetst of is voldaan aan de aanbestedingswetgeving. Uit de spendanalyse volgt een totale onrechtmatigheid van € 222.000, die voor € 108.000 toeziet op een oud doorlopend contract inzake grondverwerking. Daarnaast zijn een tweetal inhuurcontracten met betrekking tot juridisch en ruimtelijk advies onrechtmatig voor een gezamenlijk bedrag van € 114.000. Wij zijn het eens met de getrokken conclusies en de opgenomen toelichting in de paragraaf bedrijfsvoering.
Begrotings-criterium	De gemeenteraad autoriseert de begroting op programmaniveau. Voor 2023 is bij de toetsing op het begrotingscriterium uitgegaan van de in 2023 herziene financiële verordening en de met de raad afgesproken 'werkwijze begrotingsrechtmatigheid jaarrekening 2023'. Hierin zijn de kaders gesteld, waarin onder andere is bepaald welke onrechtmatigheden acceptabel zijn en dat acceptabele afwijkingen niet meetellen in het onrechtmatigheidsoordeel. Ondanks dit niet geheel in lijn is met de uitgangspunten van de Kadernota rechtmatigheid, doet dit wel recht aan de eigen gemaakte afspraken met de raad. Wij adviseren deze afspraken in de toekomst te evalueren. De bruto onrechtmatigheden (overschrijding van de lasten en investeringskredieten) bedragen € 2.137.000, waarvan € 2.064.000 als acceptabel is aangemerkt. Deze zien voor het eerste deel toe op overschrijdingen bij Jeugdzorg (€ 870.000) welke classificeert als een zogenoemde open eind regeling. Voor het resterende deel is sprake van een overschrijding op dotaties aan reserves (€ 650.000) o.b.v. besluitvorming. Er resteert een netto onrechtmatigheid van € 73.000 die voortkomt uit het niet tijdig melden en autoriseren van de hogere kosten huisvestiging onderwijs op programma 7. Op basis van bovenstaande is het college van mening dat geen onrechtmatigheden zijn begaan boven de verantwoordingsgrens. Wij stemmen hiermee in, gezien de uitleg die is gegeven in de paragraaf bedrijfsvoering en de afspraak die is gemaakt ten aanzien acceptabele overschrijdingen.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.2 Grondexploitaties

Grondexploitaties

Grond exploitaties

Bevinding

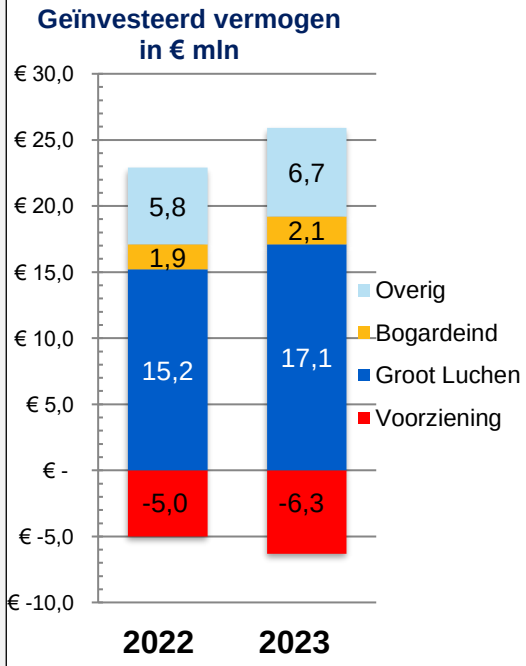

Het **geïnvesteerde vermogen** in lopende exploitaties na aftrek van de voorziening bedraagt € 19,6 mln en neemt toe ten opzichte van 2022. De belangrijkste mutaties betreffen:

- Directe en indirecte (uren, rente) kosten + € 3,6 mln (waarvan € 1,9 mln Groot Luchen)
- Verkopen -/- € 1,1 mln (waarvan € 0,5 mln Groot Luchen)
- Toename verliesvoorziening -/- € 1,3 mln (Bogardeind)

De **tussentijdse winst** is bepaald op basis van de zogenoemde POC methode en bedraagt op totaal niveau ongeveer € 483.000. Hierbij wordt voorzichtigheid betracht. De **verliesvoorziening** ziet vrijwel geheel toe op Bogardeind. Het verlies op dit project is bijgesteld met € 1,3 mln als gevolg van een wijziging in het bestemmingsplan (minder te verkopen appartementen, minder hoog bouwen).

Het **risicoprofiel** van uw grondbedrijf ziet met name toe op de projecten van de woningbouwimpuls en de daaraan verbonden (toekomstige) projecten en de onzekerheden die daaraan gekoppeld zijn zoals het realiseren van het aantal betaalbare woningen en het voldoen aan de subsidie-vereisten en of er binnen het budget gerealiseerd kan worden.

De **reserve grondexploitatie en tussentijdse winstneming** (samen € 14,5 mln, exclusief claims en voorgenomen resultaatbestemming) en de woningbouwimpuls gerelateerde reserves (€ 2,6 mln) zijn volgens de huidige inzichten toereikend om toekomstige exploitaties te kunnen financieren en risico's te dekken.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.2 Grondexploitaties (vervolg)

Grondexploitaties – algemeen	
	Bevinding
Toekomstige projecten	Onder de materiële vaste activa is voor € 6,5 mln aan gronden gewaardeerd voor toekomstige exploitaties (waarvan € 2,5 mln voor de woningbouwimpuls). In 2022 is intern per grondpositie de waardering beoordeeld waarbij de conclusie is getrokken dat er geen afwaardering hoeft plaats te vinden. De gemeente is van mening dat dit nog steeds geldig is. Wij stemmen in met deze conclusie.
Plankosten	Onder de overige vorderingen en vooruitbetaalde bedragen is het faciliterend grondbedrijf opgenomen. Uw gemeente heeft hier zelf geen gronden in bezit, maar werkt wel mee aan particuliere plannen. De gemeente beoordeelt jaarlijks in hoeverre alle gemaakte kosten nog verhaald kunnen worden op basis van geldende afspraken. Dit heeft in 2023 geleid tot een afboeking van € 638.000. Dit betreffen voornamelijk interne uren die hoger uitvallen dan begroot. Wij hebben geadviseerd hiermee voortaan rekening te houden bij het opmaken van de afspraken rondom het verhalen van kosten. Het bedrag aan nog te verhalen plankosten op derden bedraagt na deze voorziening nog € 1,8 mln. Wij stemmen hiermee in.
Spoorse Doorsnijding	Voor het project Spoorzone is in het verleden een subsidie ontvangen van € 3,8 mln van het ministerie Infrastructuur en Milieu. Dit project is in een vergevorderd stadium en de verwachting is dat dit in 2025 afgerond wordt. Als gevolg daarvan is in 2023 € 596.000 van deze subsidie ten gunste van de investeringen gebracht. Per ultimo 2023 resteert er een balanspost van € 3,2 mln aan vooruit ontvangen subsidie. Dit bedrag is grotendeels beschikbaar voor doorbetaling aan de derde partij die dit project grotendeels uitvoert. Voor wat betreft de afwikkeling van dit project, de totale verantwoording aan het ministerie en de doorbetaling van de subsidiegelden aan de derde partij wordt momenteel onderhandeld.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.3 Woningbouwimpuls

Woningbouwimpuls	
	Bevinding
Woningbouw impuls	In 2021 is € 7,8 mln subsidie ontvangen als impuls voor de woningbouw in uw gemeente. Dit bedrag geldt als compensatie van 50% voor de financiële verliezen en is in basis een vast bedrag. Eventuele tegenvallers komen daarmee voor rekening van de gemeente. De hierbij verband houdende risico's kenmerken zich door een lange doorlooptijd en onzekerheid over de exacte planuitwerking. De projectbewaking van de woningbouwimpuls projecten is ons inziens verbeterd waarbij de projecten digitaal worden bewaakt middels 'total link' (voorheen in Excel). Over de voortgang en risico's (kostenstijgingen, vertraging, planuitwerking en uitvoering etc.) wordt periodiek gerapporteerd in relatie tot de beschikbare reserves. Ten aanzien van de woningbouwimpuls en de verwerking in de jaarrekening melden wij het volgende: • In het oorspronkelijke plan werd uitgegaan van een totaalverlies van € 15,6 mln (contante waarde). De inschatting van de gemeente is dat er binnen de raming van € 15,6 mln gerealiseerd kan worden. Hierbij dient te worden vermeld dat er in 2022 en 2023 forse bedragen aan plankosten zijn afgeboekt (€ 1,5 mln) en de verliesvoorziening Bogardeind verder is verhoogd. Hiermee rekening houdend is er feitelijk een hoger totaalverlies, tenzij er in de toekomst nog meevallers ontstaan. In de risico analyse van het grondbedrijf wordt rekening gehouden met aanvullende risico's (wijzigingen bestemmingsplan, prijsontwikkelingen, etc.). • Van de totale projecten in portefeuille vindt de realisatie van de woningbouw plaats in de deelprojecten Industrieel Erfgoed, Lommerrijk, Eigenzinnig en Duurzaam (subproject Bogardeind) en Centrum. Van de algemene maatregelen is de herinrichting Mierloseweg praktisch klaar. De hiermee verband houdende kosten tot heden bedragen circa € 6,5 mln (exclusief afboekingen en verliesvoorziening). Dit is ongeveer 10% van het totaal aan kosten. De gerealiseerde baten bedragen € 0,6 mln tot heden. Dit is ongeveer 3% van het totaal. De verkopen staan vooral gepland vanaf 2025. • Van alle betrokken projecten wordt jaarlijks individueel de hoogte van de verliezen bepaald en de verliesvoorziening aangepast. Deze systematiek wijkt niet af van overige grondexploitaties. • Het ontvangen subsidiebedrag is volledig opgenomen onder de kortlopende schulden. Er zijn met de subsidieverstrekker nog geen concrete afspraken gemaakt over realisatie van deze subsidie.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.4 Voorzieningen groot onderhoud

Voorzieningen groot onderhoud

Bevinding

De gemeente heeft ter financiering van toekomstig onderhoud aan haar investeringen (gebouwen, wegen, etc.) egalisatie-voorzieningen en reserves gevormd. Een voorziening moet, in tegenstelling tot een bestemmingsreserve, volledig zijn. In het kader van onze jaarrekeningcontrole besteden wij nadrukkelijk aandacht aan de diverse onderhoudsvoorzieningen. Hierbij richten wij ons met name op de volgende vragen:

1. Zijn de jaarlijkse stortingen in de voorzieningen in overeenstemming met de begroting en gebaseerd op een onderhoudsplanning?
2. Zijn de onttrekkingen aan de voorziening in lijn met het doel van de voorziening?
3. Ligt het eindsaldo van de voorziening in lijn met het onderhoudsplan?

De standen van de diverse onderhoudsvoorzieningen ultimo 2023 ten opzichte van het plan zijn als volgt:

	Plan	Stand 31-12-2023 (plan)	Stand 31-12-2023 (realiteit)	Verschil
Onderhoud wegen	2023-2027	€ 450.000	€ 1.468.000	€ 1.018.000
Onderhoud gebouwen	2023-2032	€ 1.338.000	€ 943.000	-/- € 395.000
Riolering	2023-2027	€ 6.200.000	€ 6.149.000	-/- € 51.000

In 2023 zijn alle beheerplannen vernieuwd ofwel geactualiseerd. Dit heeft bij **wegen** geleid tot een aanpassing van de jaarlijkse dotatie vanaf 2024. De dotatie bedraagt vanaf 2024 € 1 mln.

De voorziening voor **onderhoud gebouwen** is ultimo 2023 lager dan de planning. Dit komt doordat er meer onderhoud is geweest dan gepland. Op basis van het nieuwe beheerplan is de dotatie verhoogd van € 910.000 naar € 1,5 mln als gevolg van de actualisatie van het meerjarenonderhoudsplan. Wij merken hierbij op dat voor het oude gemeentehuis in Mierlo geen onderhoudswerkzaamheden meer gepland zijn, vanwege de toekomstige bestemming van dit object.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.5 Jeugdhulp en WMO

Jeugdhulp en WMO

Lasten Jeugdhulp en WMO in € mln

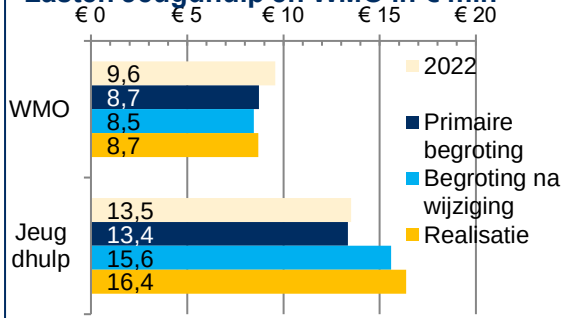

U wordt als raad geïnformeerd over de ontwikkelingen middels de voortgangsrapportage sociaal domein. In 2022 is de doelstelling van de Task force herijkt waarbij de kostenbesparing van € 3,2 is verschoven naar 2028. Terugkijkend naar 2023 is zichtbaar dat de WMO lasten dalen ten opzichte van vorig jaar en redelijk passen binnen de bijgestelde begroting. Bij Jeugdhulp was reeds gedurende het jaar een toename van kosten verwacht (van € 13,4 mln naar € 15,6 mln). In werkelijkheid vallen deze kosten nogmaals € 800.000 hoger uit. Hieruit blijkt dat het exact voorspellen en sturen op de kosten Jeugdhulp lastig is. Wij adviseren gezien deze ontwikkeling de gewenste kostenbesparing opnieuw te evalueren.

In april en mei 2024 zijn de productieverantwoordingen van zorgaanbieders ontvangen en is de gemeente gestart met het afstemmen van deze verantwoordingen met de eigen zorgadministratie. Het doel hiervan is onder andere om te bepalen wat er met de verschillende zorgaanbieders nog moet worden verrekend in verband met zorg die tot en met 2023 is geleverd. Wij hebben de afstemming zorgkosten uitvoerig gecontroleerd en concluderen dat bij deze inschatting voorzichtigheid in acht is genomen. Uit onze controle zijn geen materiële verschillen gebleken, behoudens de verschillen op de tussenrekeningen (zie H2).

Onzekerheid zorglevering in €K

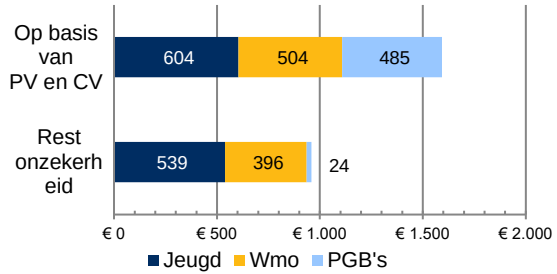

Om te kunnen concluderen dat de zorglasten die zijn verantwoord ook rechtmatig en getrouw zijn, moet worden vastgesteld dat de gefactureerde zorg ook daadwerkelijk is geleverd. Hiertoe steunt de gemeente op de productieverantwoordingen en accountantsverklaringen die van de zorgaanbieders worden ontvangen. Op basis van aanbieders zonder (goedkeurende) controleverklaring bedraagt de onzekerheid over de geleverde zorg op totaal niveau € 1.593.000.

In 2023 zijn er verdere stappen gezet om zelfstandig een uitspraak te doen over de zorglevering, waaronder gerichte cliëntonderzoeken bij Jeugd en WMO als onderdeel van het herindicatieproces . Door het uitvoeren van deze aanvullende werkzaamheden is de onzekerheid teruggebracht naar € 960.000. Wij hebben dit bedrag aangemerkt als resterende onzekerheid in de controle.
Wij vinden dit een positieve ontwikkeling. Wij adviseren om dit proces verder risico-gericht uit te voeren om de resterende onzekerheid verder te verminderen.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.6 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
	Bevinding
Claim Attero	Begin 2023 is duidelijk geworden dat een groot aantal Brabantse gemeenten een nabetaling moesten doen aan Attero in verband met de afvallevering over de jaren 2015 en 2016. Hiervoor is in de jaarrekening 2022 een voorziening van € 332.000 getroffen, welke door gemeente Geldrop-Mierlo gebaseerd was op een afrekening in de regio op basis van inwonersaantallen. Eind 2023 is de exacte afrekeningsmethodiek binnen de regio definitief gemaakt, waarbij wordt afgerekend op tonnages. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 61.000 voor Geldrop-Mierlo. De factuur hiervoor is begin 2024 ontvangen. Hiermee is deze kwestie afgewikkeld.
Opvang Oekraïne	Sinds 2022 hebben de gemeenten in Nederland als taak gekregen om opvanglocaties voor Oekraïense vluchtelingen te realiseren en exploiteren. De gemeente wordt hiervoor gecompenseerd door het Rijk en dient hiervoor een verantwoording van de kosten te doen middels SiSa. Wij merken ten aanzien van deze regeling het volgende op: • De totale lasten bedragen circa € 2,1 mln en bestaan voornamelijk uit verstrekte leefgelden en overige ingekochte diensten zoals beveiliging, schoonmaak, catering, etc. Wij hebben vastgesteld dat deze lasten juist zijn verantwoord in de jaarrekening. • De bekostiging door het Rijk – met name op vaste normbedragen per gerealiseerde opvangplek – bedraagt € 4,5 mln. De gemeente heeft hierdoor een voordeel van € 2,4 mln gerealiseerd binnen de jaarrekening. Tussentijds was dit voordeel geprognotiseerd op € 2 mln. • De gemeenteraad heeft besloten (resultaatbestemming en tussentijds) een reserve opvang ontheemden Oekraïne te vormen van € 2,3 mln. Deze reserve dient ter afdekking van toekomstige kosten rondom de opvang van vluchtelingen. Er zijn nog geen concrete financiële verplichtingen aangegaan hiervoor.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

3.6 Overige bevindingen

Overige bevindingen	
	Bevinding
Verlofsaldi	Naar aanleiding van de CAO wijziging in 2022 is sinds vorig boekjaar een voorziening spaarverlof gevormd. De hoogte van de voorziening is in 2023 toegenomen naar € 372.000. Op ons verzoek zijn in 2023 ook de overige verlofrechten van medewerkers in beeld gebracht en is besloten over een vaste beleidslijn rondom de kwalificatie van 'bovenmatig' verlof. Door de gemeente is besloten om in te zetten op afbouw van bovenmatig verlof en daarom geen voorziening hiervoor te vormen. De totale verlofverplichtingen zijn toegelicht onder de niet uit de balans blijkende verplichtingen. Wij vinden dit een passende verwerkingswijze.
Fiscaliteit	De afgelopen maanden is er door de gemeente in samenwerking met Dommelvallei veel aandacht besteed aan de BTW positie, mede naar aanleiding van onze management letter. Dit heeft geleid tot een geschatte BTW correctie (€ 317.000 nadelig) welke is verwerkt in de jaarrekening 2023. De gemeente is rondom de afwikkeling van deze correctie nog in overleg met de belastingdienst, waardoor nog geen suppletie aangifte is ingediend. De verwachting van de gemeente is niet dat uit dit overleg nog materiële afwijkingen voortkomen. Wij adviseren hierover in 2024 duidelijkheid te krijgen. De VPB-aangiften zijn ingediend tot en met 2020 en door de belastingdienst zijn de aangiften tot en met 2018 definitief vastgesteld waarna er een verrekenbaar verlies resteert van € 7 mln. In de jaarrekening is vanwege het verrekenbare verlies geen VPB-last verantwoord.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Geen sprake van beperkingen in de reikwijdte van onze controle	Er zijn **geen beperkingen** bij de uitvoering van onze controle opgetreden. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers van de gemeente en Dienst Dommelvallei de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.
Fraude	De verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude ligt primair bij het college. Onze rol als accountant is om vast te stellen dat de jaarrekening vrij is van materiële afwijkingen door fouten of fraude. Bij fraude is het risico dat een afwijking niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, omdat fraude vaak samen gaat met activiteiten om de fraude te verhullen. Onze werkzaamheden ten aanzien van fraude bestaan onder andere uit: • Alertheid op fraudesignalen gedurende de controle; • Evalueren en bespreken van mogelijkheden tot fraude en fraudesignalen met het management en college; • Het uitvoeren van een analyse op handmatige journaalposten, onder andere om ingrijpen van het bestuur in de interne beheersing te kunnen identificeren; • Het uitvoeren van controlewerkzaamheden op schattingsposten, onder andere om oneigenlijke beïnvloeding door het management en college te kunnen identificeren; • Het beoordelen van rechten in de financiële administratie en de bankapplicatie alsmede het uitvoeren van een bankanalyse, met als doel om fouten en fraude in de uitgaande betalingen te kunnen identificeren. Er zijn gedurende 2023 door ons **geen materiële fraudegevallen geconstateerd** en er zijn ons eveneens geen vermoedens van fraude bekend. Daarnaast heeft het college aan ons geen melding gemaakt van geconstateerde fraudegevallen of andere fraudesignalen. Wij hebben in de management letter geadviseerd om een fraudebeleid op te stellen.
Claims en juridische procedures	Er zijn **geen belangrijke** (dreigende en niet gewaardeerde) **claims en/of juridische procedures** met een mogelijke materiële impact op de cijfers per ultimo 2023.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

4. Overige aspecten in relatie tot onze controle

Onderwerp	Toelichting
Gebeurtenissen na balansdatum	Er zijn **geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum**.
Geautomatiseerde gegevensverwerking	Wij hebben vanuit onze controle op de jaarrekening **geen belangrijke bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit** van de geautomatiseerde gegevensverwerking.
Onafhankelijkheid	Wij zijn onafhankelijk van uw gemeente en voor zover wij weten heeft zich geen inbreuk voorgedaan op de van toepassing zijnde regels (Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO)) ten aanzien van onafhankelijkheid.
Openstaande punten	- LOR opstellen - Controleverklaring opmaken

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	0	n.v.t.
A18B	Bekostiging eerste opvang ontheemden Oekraïne door Veiligheidsregio (SiSa tussen medeoverheden)	-	0	n.v.t.
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-	0	n.v.t.
C9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	-	0	n.v.t.
C55	Aanpak energiearmoede	-	0	n.v.t.
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	-	0	n.v.t.
C92	Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid	-	0	n.v.t.
C94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming […] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	-	0	n.v.t.
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	-	0	n.v.t.
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	0	n.v.t.
D19	Tijdelijke onderwijshuisvestiging ontheemden	-	0	n.v.t.
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai	-	0	n.v.t.
E26	Spoorse doorsnijdingen, tranche 1	-	0	n.v.t.
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027	-	0	n.v.t.
E84	Regeling stimulering verkeersmaatregelen 2022-2023	-	0	n.v.t.
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	-	0	n.v.t.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2023	-	0	n.v.t.
G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2022			
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2023	-	0	n.v.t.
G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) _totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling (Tozo) _gemeentedeel 2023	Zie bijlage 2 TOZO		
G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers en de Tijdelijke regeling overbruggingsregeling _ Totalen 2022	Zie bijlage 2 TOZO		
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	-	0	n.v.t.
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	-	0	n.v.t.
G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffarire_totalen 2022	-	0	n.v.t.
G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	-	0	n.v.t.
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	-	0	n.v.t.
H8	Regeling Sportakkoord 2020–2022	-	0	n.v.t.
H12	Regeling Specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-	0	n.v.t.
H21	Regeling Specifieke uitkering cliëntondersteuning	-	0	n.v.t.
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	-	0	n.v.t.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 1 – Tabel fouten en onzekerheden SiSa

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	-	0	n.v.t.
Strekking controleverklaring				
Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):		Goedkeurend		
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:		Goedkeurend		

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden TOZO

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 2	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 3	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 4	-	0	n.v.t.
G4	Tozo 5	-	0	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar T	-	0	n.v.t.
G4	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen in jaar T	-	0	n.v.t.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

5. Bijlage 2 – Tabel fouten en onzekerheden TOZO

Nummer	Specifieke uitkering of overig	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in €	Toelichting fout / onzekerheid
G4A	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen_totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen_totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 2_totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 3_totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 4_totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Tozo 5_totaal 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud in jaar 2022	-	0	n.v.t.
G4A	Kwijtschelding schulden Tozo in het kader van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire – gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen in jaar 2022	-	0	n.v.t.

© 2024 Crowe Foederer Audit & Assurance B.V.

Smart decisions. Lasting value.